

Мел мейд
C-25

Мақид
Салим

ПАРАСТУ

ББК 84 тоҷик 7-4
С.25

*Китоб ба фестивали ҷумҳуриявии
«Ҳафтаи китоби кӯдакон ва
наврасони Тоҷикистон» бахшида
мешавад.*

**Мачид Салим. Парасту – Душанбе:
Афсона, 2012. - 16 с.**

*Ҳикояи «Парасту» хонандаро ба рафтору амали
парандаи хеле ҳам зебо, зирак, ба инсонҳо мунис –
парасту, ки онро фароштурук ҳам меноманд, ошно
мекунад. Дар ҳикоя масъалаи ҳимоя ва ҳифзи табиату
олами паррандагон ба миён гузашта шудааст.*

© Салим, Мачид. 2012

ISBN 978-99947-851-0-0

Мел тоғул
С-25

МАҶИД САЛИМ

ПАРАСТУ

Чумхурият
М. Амр
8/10

№ 1930 ш/з

Душанбе, «Афсона»-2012

ПАРАСТУ

Ҷуфти парасту омадани баҳорро хеле пазмон шуданд. Вале шамолу барфбоди рӯзҳои охир дили онҳоро тангу ғамгин кард. Парастуи модина ҷуссаи хурдакашро лӯнда карда, базӯр қанотак зад. Ҳавои хунук асараш кард, ки оҳиста паҳлуи парастуи нарина нишаст. Яқдигарро таги бол гирифта, ғанаб рафтанд, аммо хоб аз кучо? Парастуи нарина аз тани гарми ёраш ҳаловат бурда ҷафстар шуд. Бо минқор болҳои ҷуфташро ба тартиб овард. Аз борони сел шоху панҷаи гулу буттаҳои навмуғчабаста пуроб гашта, насими баҳорӣ навдаҳои тарро алвонҷ меод. Парастуи модина дигар хунукиро ҳис накард, ӯ чашмони сиёҳашро пӯшида таги боли пуштибонаш дурусттар паноҳ бурд. ӯ қониби кӯҳсорон чашм дӯхта, аз дил гузаронд: «Албатта пагоҳ гарм мешавад. Охир, баҳор омадааст, навод сардиҳо ба дилҳо назада бошад? Кӣ медонад, шояд зимистон қасди баҳори нозанин дорад?»

Ин дам боз шасти хунукӣ афзуд. Шамолу тундбоди сабуке ба боғистони болои деҳаҳои кӯҳӣ ҳамлавар гашт. Шамол охири нафасҳои зимистонро дар шонаи гулу буттаҳо шинондан хост. Дар як дам гулҳои зебои зардолуи чатри сафед ба сар кашида ба замин рехтанд. Шохҳои себи хубонӣ ҳам урӯн гашт. Ноилоҷ ҷуфти парасту дар мағоки чанори пире ҷойгир шуданд. Дигар онҳоро шамоли дайду озор намедод. Парастуро гулу муғчаҳои сармозада ғамгин кард. У аз бераҳмии табиат дар тааҷҷуб буд.

Оҳ, онҳо имсол чӣ қадар баҳорро интизорӣ кашиданд! Охир, мо, парастуҳо, бе баҳор ҳечем. Баҳор аст, ки мо зинда ҳастем. Боду борон монду боз офтоб баромад. Осмони деҳа софу беғубор гашт. Парасту дид, ки селайи гунҷишкон аз порисае парида, болои буттаҳо нишастанд. Аз ин манзара дили парасту таҳ кашид, хурсанд шуд, ки гармӣ ҳамбид.

Парастуи модина аз тағи тефи ёраш берун шуда, аввал болафшонӣ кард. Аз шохе ба шохи дигар парида овоз баровард. Шодӣ кард, болҳояшро васеъ кушод, ба тану ҷонаш гармӣ давид, баъди парвозҳои дур аз кишвари ҳамсоя аз нав ҷисми заифаш қувват гирифт. Тамошои боғу роғ, сабзаҳои навруста завқашро бедор кард, шукр дошт, ки боз ба диёри сабзаҳо расид. Худо хоҳад, баҳор ин ҷо мемонаду лонаи порсолаашро аз нав обод мекунад. Ин дам парастуро баҳори гузашта, азоби лонасозиаш ба хотир омаду дилаш яке хиҷил гашт. Бошаст парида, болои шохчаи зардолу нишаст. Парастуи нарина, ки хеле рамузфаҳм аст, даррав ҳис кард, ки дасташ хафаву малул аст...

– Чаро дар як дам авзоят дигар шуд? Аз чӣ хавотирӣ?

Парастуи модина аввал чизе нагуфт. Балки бо дидаи аламдору хаста ёрашро навозиш карда аз дил гузаронд: «охир, чанд маротиба гуфтам, ки биё, ин диёрро аз ёдат барор! Ҳарчанд мулки сабзу хуррам ва дилкаш асту боғу роғҳои васеъ дорад, вале лонасозӣ мушкил аст. Охир, лонаамон боз вайрон нашавад!» Парастуи наринаро хомӯшии маҳбубааш бетоқат кард. Ӯ гирди зардолу давр зада паҳлуяш нишаст.

Бо минқораш парастуро навозишкунон боз пурсид:

– Чӣ хомӯшӣ? Гап зан охир! Чунин боду ҳавои мушкбез барои сайругашту ишқварзист. Аммо ту хомӯшиву хаста.

Парастуи модина нигоҳи маъюсонаашро аз атроф канда гуфт:

– Охир, дар он хонаи порсола чӣ хел лонаамонро таъмир мекунем? Аз соҳибаш тарс дорам.

Ин суханони ошно парастуро яке ҳушёр карданд, дарк кард, ки манзили кӯҳнаро обод кардан, албатта, душвор нест, вале муомилаи соҳиби ҳавлӣ пеши рӯяш омад. Он сол ӯ ду маротиба лонаи парастухоро вайрон карда буд.

Парастуи наринаро чизе ба хотираш расид, ки нидо кард:

– Ин қадар роҳи дурро тай кардем, акнун баргаштан хосияти хуб надорад. Охир, мо ба одамон чӣ бадӣ кардаем? Балки парасту аз давраҳои хеле қадим дӯсти одамизод будааст.

Парастуи нарина ин дам нақли модарашро ба ёд овард. Азм кард, ки то лонаи порсолаашонро пайдо намудан ҳамин саргузаштро ҳикоя кунад...

Мегӯянд, ки ҳазрати Сулаймон забони ваҳшу тайрро медонистааст. Душманон аз ин амалу заковати вай ҳамеша хавф доштаанду дар қасду қасос будаанд. Боре кофирҳо ҷонваронро ҷамъ намуда, бо роҳи фиребу найранг қасди ҷони ҳазрати Сулаймон кардаанд. Хостаанд, гулхани бузурге афрӯхта, дар он ҳазратро сӯзонанд. Вале ба ҳезумкашонӣ аксари ҷонварон розӣ нашудаанд. Дар ин миён танҳо хари нодон розӣ шудааст, ки ҳезум орад. Оқибат хар ҳезуми бисёре кашонда ғарам кардааст. Мори бадкирдор ҳам харро пайравӣ намуда, бо думи дарозаш оташ афрӯхтааст.

Ниҳоят ҳазрати Сулаймон бо меҳру муҳаббат ба парасту назар афканда гуфтааст:

– Эй паррандаи зебо. Ман медуам, ки дар даҳанат об гирифта, ҳар замон руи оташ мерехтӣ, ҳарчанд алангаи оташ баланд буд, ту аз раҳат намегаштӣ?!

Парасту арзи эҳтирому итоатро ба ҷо оварда гуфтааст:

– Мо ба шумо ихлос дорем. Шояд оташ баланд буд, вале оташи меҳру муҳаббати шумо болотар буд, бисёр меҳостам, ки шуморо наҷот диҳам.

Аз ин ҷавоби парасту ҳазрати Сулаймон қаноатманд шудааст ва дар ҳаққи парасту дуо кардааст:

– Илоҳо, ҳамеша лонаат дар макони одамон бошаду инсоният туро дӯст дорад ва дар фасли баҳори нозанин лонасозӣ намоӣ.

... Вақте ки ривоят ба охир расид, офтоб як қади найза баланд шуда буд.

Пеш аз парвоз парастуи модина боз изҳори нигаронӣ кард:

– Аз он айём солҳои зиёде гузаштаанд, акнун одамон ҳам дигар шудаанд. Ба онҳо эътимод нест...

– Не, ин тавр нагӯӣ. Охир, одамизод парастуро дӯст медорад. Аз диданаш шод мешавад. Чун паррандаи бахосият дар хонааш роҳ медиҳад...

Парастуи модина паст наомад:

– Он солҳо гузаштаанд. Дунё дигар шудааст. Акнун одамизод бо зоти худаш рақобат дорад. Мо чӣ? Ҳамагӣ як паррандаи одием.

– Ин тавр нест. Ҳоло ҳам одамон моро нағз мебинанд.

Ана дар ҳамин вақт парасту дар даҳонаш об оварда, хостааст, ки оташро хомӯш созад. Душманон ҳазрати Сулаймонро рӯи гулхани оташ мепартоянд. Бо амри илоҳӣ малоикаҳо ба ёрии ҳазрати Сулаймон омада уро наҷот додаанд.

Баъдтар ҳазрати Сулаймон ҳамаи ҷонваронро ба манзилаш даъват намуда, сабаби ин ҳодисаро пурсидааст:

– Эй хари нодон, чаро ту қасди куштани ман кардио ҳезум кашондӣ? Магар аз ман ягон бадӣ ба ту расида буд?

Хар бо пушаймонӣ нидо кардааст:

– Аз шумо, ҳазрат, мо, ҳайвонҳо, танҳо некӣ дидаему халос. Аммо мани нодон оқибати корамро фикр накардаму ба ин амали зишт розӣ шудам.

Ҳазрати Сулаймон суханони харро то охир шунида:

– Ту дар ҳақиқат ҳайвони нодону бетамиз будай. Илоҳо як умр ҳамин тавр нодону аблаҳ бимонӣ, – гуён омин кардааст. Сипас ба мори зираку ҳушёр муроҷиат намудааст:

– Ту, кӯрмор, соҳиби дили зебою чашмони тез будӣ. Оё ягон вақт нисбати ту беадолатӣ шуда буд, ки бо нӯги думат оташро баланд намудӣ?..

Кӯрмор ба худ печида гуфтааст:

– Ман ба роҳи шайтон рафтам, оқибати корро фикр накардам. Маро бубахшед...

Ҳазрати Сулаймон, ки хислату ҳӯи ҳамаи ҷонваронро хуб медонист, аз ин посухи мор ба ғзаб омада амр кардааст:

– Илоҳо, кӯр гардӣ ва аз думи зебоят маҳрум гашта, як умр сарсону саргардон шавӣ!

– Чй хел нағз мебинанд, ки маҳз одамон кабкро дар қафас карданд?! Дигар ҳайвонот ҳам мутеи одамизод шудаанд...

Парастуи нарина аз ин посух ба риққат омад. Афсӯс хӯрд, ки дар ҳақиқат солҳои охир муносибати одамон ба паррандаҳо дигар шудааст, аммо сир бой надода парвозашро идома дод. Онҳо боғу майдонҳои киштзорро давр зада, оқибат манзили шиносро ёфтанд. Ин ҳавлии боҳашамат манзилгоҳи онҳо буд. Дар сақфи пешайвони хона лонаи порсола менамуд. Ҷуфти парасту болои ҳавлӣ парвоз карда, шодона дохили пешайвон шуданд. Болои лонаи кӯҳнаи худ нишаста, онро аз назар гузаронданд. Аз нав таъмир кардан зарур! Онҳо аввал соҳибони ҳавлиро надиданд. Бахусус парастуи модина дар ташвиш буд. Ӯ суроби соҳиби ҳавлӣ – зани сурхинаи чорпахлуеро, ки базӯр роҳ мегашт, нағз дар хотир дошт. Аз марди хона – мӯйсафеди Нуралӣ хотирҷамъ буд. Аммо аз зани вай ҳарос дошт. Балки дар як гӯшаи дилаш гумон дошт, ки шояд хислати вай занак дигар шудаасту акнун бо парастуҳо меҳрубон аст. Ӯ намедонист, ки одамизод хислату муносибати бад ё некашро то ба гӯр бо худ мебарад ва ислоҳ шуданаш гумон аст.

Ҷуфти парасту бо умеди аз нав обод кардани лонаи кӯҳнаи худ берун париданд. Хеле давр зада, оқибат ҷои нармеро пайдо намуданд. Бо оби даҳон лойхонае рост карданд. Акнун кулӯхчаҳоро нарму майда карда ба ҳам хеле моҳирона мечаспонданд. Парастуи нарина регмайда меовард. Онҳо саргарми кор буданд, мехостанд лонаро пурра аз нав созанд. Ҷуфти парасту бо навбат ба пешайвон даробаро доштанд. Ин дам яке овози дағали занак ба фазо печид.

– Мардак, ҳой мардак, ин ҷо биё! Боз онҳо омадаанд.

Пир аз даруни хона берун шуд.

– Худааш чӣ гап, ҳа?

– Чӣ, намебинӣ, боз ҳамон парастуҳо омадаанд?!

Пир ба лонаи нимтайёри парастуҳо нигоҳкунон завқбурд.

– Шукр, ки баҳор расиду парастуҳо баргаштанд. Бигузор, лона созанду чўча бароранд.

– Эй марди нодон, охир, аз дасти ин паррандаҳо шифти хона ғажд мешавад, ҳар гуна коху лойро болои кўрпаву либос мерезанд!..

– Занак, ин тавр нагўй, – гуфт пиракӣ. – Охир парасту паррандаи бахосият аст. Мон, нарас, бигзор, лонасозӣ кунанд!

– Не, намомонам, ҳамаро ифлос мекунанд!

– Занак, аз барои Худо, ин тавр нагўй! Оқибати ин корат хуб нест. Меғунд, ки вайрон кардани лонаи парасту боиси харобии хонаи одам мешавад, мефаҳмӣ?

– Эҳ, чӣ ин қадар афсона меғўй? Ҳамагӣ як парранда будааст-да. О, дар хона кабк дорем-ку!

Пир дид, ки бо кампир баҳс кардан бефоида аст. Ё маъюсона назди қафаси кабк омад. Ба қафаси гулкорӣ ва кабк, ки дохили қафас беқарорӣ дошт, дуру дароз нигоҳкунон оҳи бадарде кашид.

– Ҳайфи умр! Ана ҳамин кабки бечора ҳам бо сад азоби алим зиндагӣ дорад. Магар ё дар қафас озоду хурсанд аст? Охир, ҷои кабк кўҳсору домани ёлаву пушта аст, на дохили қафасу хона!

Пир дид, ки кабк худро ба қафас мезанаду ба дону об нигоҳе намекунад. Пару болҳои рехта, тефи захмини кабк дили ўро хиҷил кард. Кабк бо овози паст нолиш дошт.

Дар фасли баҳор ўро ҳам хумори тамошои кӯху дара гирифтааст.

«Чанд бор ба писарам гуфтам, ки ҳамин кабкбозиатро парто, – андешид пир, – вале гапамро нагирифт. Ҳар сол ду-се кабкро хона оварда, дар қафас ҷой медиҳад. «Зеби хона» мегӯяд, аммо обу дон доданаширо фаромӯш мекунад. Аққалан соатаке сар намедиҳадаш, ки дар хона гардад...»

Пир дари қафасро боз кард. Кабк аввал ҳайрон шуд. Бовараш наомад, ки ўро озод намуданд. Тарсону ҳайрон аз қафас баромада рост ба ҳота парвоз кард. Акнун кабк миёни гулҳои навруста сайр карда гуч-гуч дошт. Фикру ҳуши пирамард ҳамона ба лонаи ҷуфти парасту банд буд. Вайрон кардани лонаи парасту уболи саҳт аст! Охир, парасту аз рӯи ривоят одамизодро аз заҳри мор наҷот додааст! Ба ҳимояи одамизод баромада, забони морро буридааст. Мӯйсафед азм кард, ки рафта кампираширо мефаҳмонад, ўро аз раъйяш мегардонад, намегузорад, ки парастуи беозор ин ҳавлиро тарк созад.

Пир беруни ҳавли рафта, кампирро пайдо кард. Дид, ки кампираш дар ҷое, ки ҷуфти парасту лона месохт, қарор гирифта, табассум мекард.

Ў пирро дида, хурсандона нидо кард.

– Ин ҷо биё, мардак, бин чӣ ёфтам!

– Чӣ, тило ёфтӣ, ки ин қадар хурсандӣ?

– Эҳ, мардаке, мани нодон аввал ба ин парстухо бовар надоштам! Бешубҳа, бахосият будаанд! Ана аз лойи хонаи онҳо ангуштарии гумкардаамро пайдо кардам. Онҳо чунон устокорона лона сохтаанд, ки ҳайрон мемонӣ. Аҷибаш ин, ки ангуштариро пайдо карда як тараф гузоштаанд

– Акнун биё, лонаашонро тамошо кунем, ҳар ду дохили айвон шуданд. Дар танаи болоре парастуҳо лонаи зебое сохта буданд.

Пир лонаро аз назар гузаронда бо ифтихор гуфт:

– Бин, чӣ хел ҳунармандона сохтаанд! Лонаи парасту аз ду хонача иборат аст: хоначаи калон барои тухмгузорист, ки онро хеле мустаҳкам месозад. Даҳлезии хона ҳам аз сангрезаҳо омода шудааст. Дигар ягон паррандаи дунё чунин ҳунар надорад. Охир парасту чунон лона месозад, ки аз дари лона ғайр аз ҳудаш ягон хазанда ё паррандаи дигар даромада наметавонад.

... Акнун пиру кампир, бо ҳавас ба равуои ҷуфти парасту наззора доштанд. Ҳавои тозаии баҳорӣ ба димоғи бӯи муаттари гулҳоро меовард. Пир дилпур гашт, ки имсол ҷуфти парасту дар ҳавлии онҳо ҷуҷа мебароранд. Аз ин хаёл қалби пир ором гашт. Дигар ҷуфти парасту аз чизе бим надоштанд. Онҳо гоҳ як дона хас, гоҳ ришта ва гоҳе наск барин лой дар минқор меомаданду мерафтанд...

930

**МАЧИД САЛИМ
«ПАРАСТУ»
(Ҳикоя)**

**Ороиши компютерии Хосияти Равшанёр
Нашриёти «Афсона», кучаи М. Миршакар, 66 «а»**

**КИТОБРО ДАР МУҲЛАТИ ҚАЙДШУДА
БАРГАРДОНЕД**

